

Csobánc és a Rossz templom

2012 szeptember 26. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

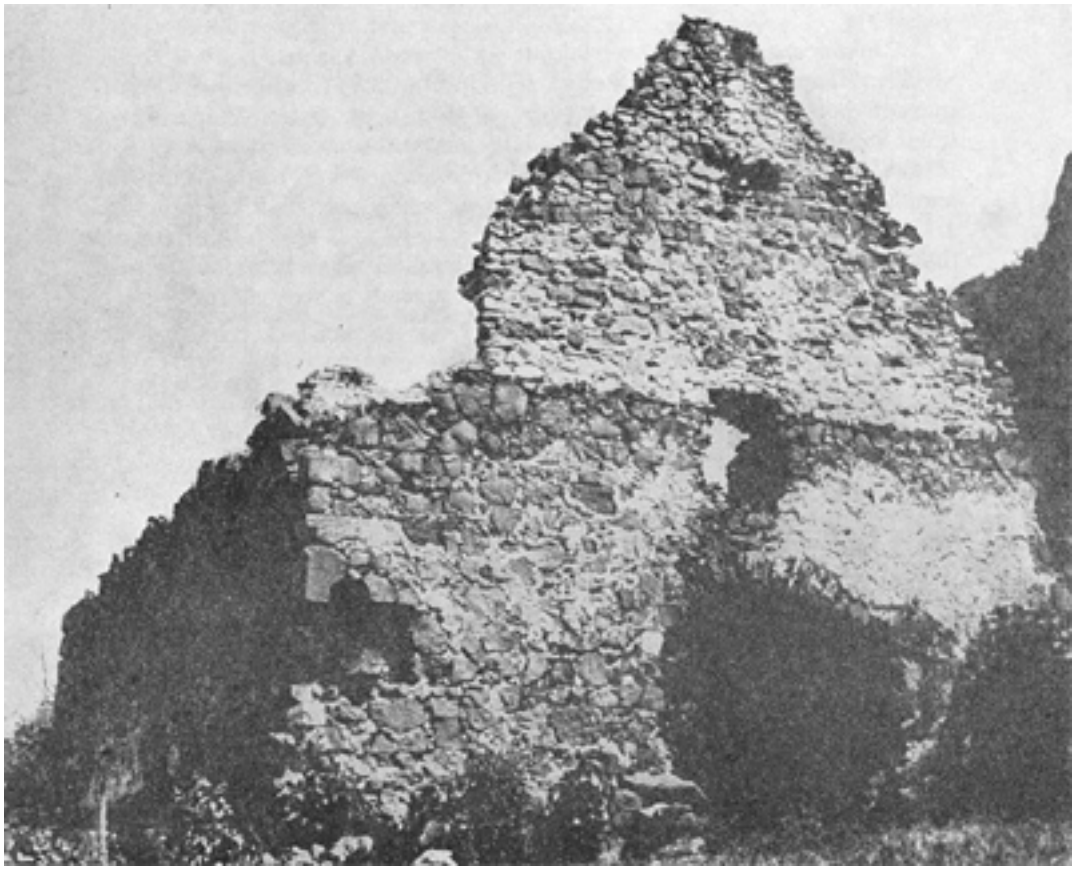
4

Átlag: 4 (1 szavazat)

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Kih?lt t?zhányók változatos formájú és nagyságú tanúhegyei teszik Tapolca környékét varázslatos tájjá. Gulács, Hegyesd, a Tóti-hegy és a szigligeti Várhegy szinte szabályos kúpsüveg; Badacsony és a Szentgyörgy-hegy domború háta arról árulkodik, hogy egy-egy robbanásszer? kitörés leröpítette a vulkán csúcsát. Így keletkezett a Csobánc lapos fennsíkja is, évmilliókkal kés?bb alkalmas terepet kínálva várépítésre.
A 376 méter magasan fekv? hegytet? délnyugati oldalán ma már alig felismerhet?k az egykori végvár falmaradványai és védm?vei. A lejt? peremén földb?l emelt 35 méter átmér?j? körsánc, mögötte árok nyomvonala figyelhet? meg, beljebb láthatók az egykori várudvart közrefogó falak csonkjai. Az évszázadok alatt kibányászott és épít?anyagnak elhordott bazaltk? bástyákból és tornyokból csupán a küls? falat kívülr?l megtámasztó pillérek meredeznek, s a nagy – 14 méter oldalhosszú – négyszög? lakótorony vaskos fala áll viszonylag szilárdan. Giulio Turco olasz hadmérnök a bécsi udvar megbízásából 1569-ben végiglátogatta és felmérte a Dunántúl várait, Csobáncról készített alaprajza részletesen mutatja a vár szerkezetét. 1953-ban, a romok meger?sítésekor feltártak, és a régészek megmentettek néhány reneszánsz stílusban faragott XVI. századi k?keretet.

A vár azonban sokkal régebben épült. Egy 1255-ben kelt oklevél a diszeli nemeseknek a „Chobanchnak nevezett hegyen” végzett kisebb építkezésér?l ejt szót. 1272-ben a szomszédos Káptalantóti határjárási jegyz?könyvében már várként szerepel az említett építmény, 1273 és 1358 között több ízben felt?nik Csobánc neve a Rátót nembeli Gyulaffy család birtokai közt. (A név vagy a perzsa–török eredet? csobán – pásztor – kicsinyít? képz?s származéka, vagy a víztartó csobolyó szó rövidült alakja.) A IV. Béla király által elrendelt védelmi építkezések idején emelt várat a török vész közeledtével Gyulaffy László kapitány er?sítette meg. Az oszmán hódítóknak soha nem sikerült elfoglalniuk Csobáncot, a kuruc háborúk idején pedig az osztrák Rabutin tábornok serege ellen védelmezték sikerrel a várat h?s helybeliek. 1709-ben használhatatlanként, 1722-ben lerombolt várként szerepelt a dunántúli er?sségek jegyzékében, akkor már az Esterházyak tulajdonaként.
Csobánc meredek hegyoldalának nyugati lábánál a hétszáz lakosú Gyulakeszi község házai sorakoznak a tapolcai országút mentén. Az els? ízben 1164-ben „Kesceu”, azaz Kesz? alakban megnevezett helység a honfoglaló Keszi törzs nevét ?rzi, a középkorban a Gyulaffyak birtoka volt. Az 1300-as években mez?városi rangra (oppidum)

emelkedett a kétmagvú település, amelynek Felkeszi részén a XIV. század eleje óta ismert, Sz?z Máriáról elnevezett plébániáról ír Koppány Tibor a Balaton környéke m?emlékeit ismertet? munkájában. Alkeszin egy Keresztel? Szent János tiszteletére szentelt kápolnát említ az építészettörténész. A falu határában a XVIII. század közepén még látható volt egy „régenten épült, kicsiny és kerek jégverem forma Templomocska”, amelyet Esterházy Antal állíttatott helyre. Érdekes hasonlóság, hogy Rómer Flóris 1861-ben szintén egy kerek kápolna romját mérte fel és rajzolta le vázlatkönyvében a Gyulakeszit?l Badacsony felé tartó út mentén, Szent Ferenc késése titulussal.
Ugyancsak Rómer naplójában találkozunk el?ször a Csobánc északi lejt?jén található pusztatemplommal. A helybeleik által Rossz templomnak nevezett épületet a Diszel község temet?je mell?l (zöld turistajelzéssel) a Várhegyre vezet? meredek út mentén, szép sz?l?skertek közt találjuk. A tudós pap tanár ezt is megörökítette naplókönyvében, leírva a keletelt szentély? templom méreteit, végigfutó lábazati párkányát, a félköríves apszis – akkor még bed?lve látható – bolthajtását, ablakait és falfülkéjét. Rómer ceruzarajzán a nyugati homlokzat oromzatos fala ugyanolyan, amilyennek mostani állapotában találjuk, csak a bejáratát zárja el vasrács a nemkívánatos látogatóktól.

Entz Géza 1958-ban megjelent balatoni m?emlék-monográfiájában azt írja: a román stílusú templom, amely a középkorban Csobánc város tulajdona volt, magánkézbe került, s gazdája borpincét épített a szentélyében. A könyv 22. oldalán látható a csobánci templomrom felmérési alaprajza is, amely öt méter széles, kilenc méter hosszú hajót s ugyanolyan széles ív? szentélyt ábrázol.
A Rossz templom fölött a Csobánc megkövült lávaoszlopai tornyosulnak. Varázslatos látkép tárul innen elénk a Tapolcai-medence északi részére, Hegyesd tökéletes cukorsüveg csúcsára és a szintén vulkáni tanú Halápi-hegy rongyossá kibányászott maradékára. Eötvös Károly Balatoni utazása jutott eszembe, annak is egy idevágó része: „Tördemic felé hajtottunk el Gulács kopasz csúcsa alatt. Keresztül Gyulakeszin, föl a várhegy oldalának, virágzó sz?l?k közt sz?k és mély úton. A sz?l?hegy közepén kis tisztáson leszálltunk a kocsikról, és gyalog indultunk útnak fölfelé. Gyulai Pál úr itt is csak megállott egy ponton, s nyakát hátraszegve, eserny?jét két kezével maga el?tt a földbe szúrva, harsány hangon kijelenté: »Nem megyek tovább! Én itt is eleget látok.« […] Salamon Ferenc is megszólalt: »Én is itt maradok Gyulaival.« S jól tették, hogy ott maradtak.” Nem akarom e tudós nagyságok mellé harmadiknak odatenni magam, de én sem mentem tovább, mert amit onnan láttam, engem is leny?gözött. Így ért hát véget az idei esztend? forró nyara a bakonyi hegyek lábainál.

mno.hu - Ludwig Emil

Ajánló